

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

5 janvier 2024

PROJET DE LOI

**modifiant les dispositions
de l'ancien Code civil
relatives aux ventes
à des consommateurs**

**Avis du Conseil d'État
N° 74.741/1 du 22 décembre 2023**

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

5 januari 2024

WETSONTWERP

**tot wijziging van de bepalingen
van het oud Burgerlijk Wetboek
met betrekking tot de verkopen
aan consumenten**

**Advies van de Raad van State
Nr. 74.741/1 van 22 december 2023**

Voir:

Doc 55 **3330/ (2022/2023):**

- 001: Projet de loi.
- 002 à 005: Amendements.
- 006: Rapport de la première lecture.
- 007: Articles adoptés en première lecture.
- 008: Rapport de la deuxième lecture.
- 009: Texte adopté en deuxième lecture.
- 010: Amendements.

Zie:

Doc 55 **3330/ (2022/2023):**

- 001: Wetsontwerp.
- 002 tot 005: Amendementen.
- 006: Verslag van de eerste lezing.
- 007: Artikelen aangenomen in eerste lezing.
- 008: Verslag van de tweede lezing.
- 009: Tekst aangenomen in tweede lezing.
- 010: Amendementen.

11086

N-VA	: Nieuw-Vlaamse Alliantie
Ecolo-Groen	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
PS	: Parti Socialiste
VB	: Vlaams Belang
MR	: Mouvement Réformateur
cd&v	: Christen-Democratisch en Vlaams
PVDA-PTB	: Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique
Open Vld	: Open Vlaamse liberalen en democraten
Vooruit	: Vooruit
Les Engagés	: Les Engagés
DéFI	: Démocrate Fédéraliste Indépendant
INDEP-ONAFH	: Indépendant - Onafhankelijk

Abréviations dans la numérotation des publications:		Afkorting bij de nummering van de publicaties:	
DOC 55 0000/000	Document de la 55 ^e législature, suivi du numéro de base et numéro de suivi	DOC 55 0000/000	Parlementair document van de 55 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA	Questions et Réponses écrites	QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV	Version provisoire du Compte Rendu Intégral	CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV	Compte Rendu Analytique	CRABV	Beknopt Verslag
CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)	CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN	Séance plénière	PLEN	Plenum
COM	Réunion de commission	COM	Commissievergadering
MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	MOT	Moties tot besluit van interpellaties (beigegekleurig papier)

Le 26 octobre 2023, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par la Présidente de la Chambre des représentants à communiquer un avis dans un délai de trente jours, sur des amendements à un projet de loi 'modifiant les dispositions de l'ancien Code civil relatives aux ventes à des consommateurs' (*Doc. parl.*, Chambre, 2023-2024, n° 55-3330/010).

Les amendements ont été examinés par la première chambre le 14 décembre 2023. La chambre était composée de Marnix VAN DAMME, président de chambre, Brecht STEEN et Annelies D'ESPALLIER, conseillers d'État, Michel TISON, assesseur, et Greet VERBERCKMOES, greffier.

Le rapport a été présenté par Katrien DIDDEN, auditeur.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise de l'avis a été vérifiée sous le contrôle de Marnix VAN DAMME, président de chambre.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 22 décembre 2023.

*

1. En application de l'article 84, § 3, alinéa 1er, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, la section de législation a fait porter son examen essentiellement sur la compétence de l'auteur de l'acte, le fondement juridique¹ et l'accomplissement des formalités prescrites.

*

PORTÉE DES AMENDEMENTS

2. Le projet de loi 'modifiant les dispositions de l'ancien Code civil relatives aux ventes à des consommateurs'² a pour objet de modifier les articles 1649*bis* à 1649*quinquies* inscrits dans la section IV "Dispositions relatives aux ventes à des consommateurs", sous le chapitre IV "Des obligations du vendeur" du titre VI "De la vente" du livre 3 "Les biens" de l'ancien Code civil afin d'y insérer des dispositions particulières en vue de protéger le consommateur lors de la vente d'animaux vivants³.

Les amendements n°s 12 à 20⁴ soumis actuellement pour avis visent à modifier les articles 3, 4 et 5 du texte du projet de loi précité, adopté en deuxième lecture⁵.

¹ S'agissant d'amendements à un projet de loi, on entend par "fondement juridique" la conformité avec les normes supérieures.

² *Doc. parl.*, Chambre, 2022-23, n° 55-3330/001.

³ L'avant-projet de loi en question a fait l'objet de l'avis 72.872/1/VR donné le 22 mars 2023 (*Doc. parl.*, Chambre, 2022-23, n° 55-3330/001, pp. 32-39).

⁴ *Doc. parl.*, Chambre, 2023-24, n° 3330/010.

⁵ *Doc. parl.*, Chambre, 2023-24, n° 3330/009.

Op 26 oktober 2023 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Voorzitster van de Kamer van volksvertegenwoordigers verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over amendementen op een wetsontwerp 'tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten' (*Parl.St.* Kamer 2023-24, nr. 3330/010).

De amendementen zijn door de eerste kamer onderzocht op 14 december 2023. De kamer was samengesteld uit Marnix VAN DAMME, kamervoorzitter, Brecht STEEN en Annelies D'ESPALLIER, staatsraden, Michel TISON, assessor, en Greet VERBERCKMOES, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Katrien DIDDEN, auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Marnix VAN DAMME, kamervoorzitter.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 22 december 2023.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond,¹ alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN DE AMENDEMENTEN

2. Het wetsontwerp 'tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten'² strekt tot het wijzigen van de artikelen 1649*bis* tot 1649*quinquies* die behoren tot afdeling IV, "Bepalingen met betrekking tot de verkopen aan consumenten", onder hoofdstuk IV, "Verplichtingen van de verkoper", van titel VI, "Koop", van boek 3, "Goederen", van het oud Burgerlijk Wetboek, teneinde bijzondere bepalingen in te voeren ter bescherming van de consument bij de verkoop van levende dieren.³

De heden om advies voorgelegde amendementen nrs. 12 tot 20⁴ strekken tot het wijzigen van de artikelen 3, 4 en 5 van de in tweede lezing aangenomen tekst van het voornoemde wetsontwerp.⁵

¹ Aangezien het gaat om amendementen op een ontwerp van wet, wordt onder "rechtsgrond" de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

² *Parl.St.* Kamer 2022-23, nr. 55-3330/001.

³ Over het betrokken voorontwerp van wet werd op 22 maart 2023 advies 72.872/1/VR uitgebracht (*Parl.St.* Kamer, 2022-23, nr. 55-3330/001, 32-39).

⁴ *Parl.St.* Kamer 2023-24, nr. 3330/010.

⁵ *Parl.St.* Kamer 2023-24, nr. 3330/009.

Les amendements n°s 12, 15 et 19 tendent à maintenir le délai de garantie de deux ans à l'achat d'animaux vivants, contrairement au projet de loi qui entend limiter le délai de garantie à un an.

Les amendements n°s 13, 17, 18 et 20 ont pour objet de garantir qu'en toutes circonstances le consommateur puisse librement choisir le vétérinaire et visent pour ce faire à modifier l'article 5 du projet de loi. La justification relative à un certain nombre de ces amendements précise que l'intention qui les sous-tend est notamment de se conformer aux garanties qu'offre le certificat de garantie régional à l'acheteur en matière de consultation d'un vétérinaire de son choix. Si le législateur fédéral estime devoir agir de la sorte du point de vue de la protection du consommateur, il est bien entendu libre de le faire et, le cas échéant, de préciser les circonstances dans lesquelles le libre choix du vétérinaire pourra avoir lieu, ou les animaux auxquels ce choix s'appliquera⁶.

L'amendement n° 13 vise accessoirement à supprimer les restrictions prévues pour l'intervention financière dans les frais de guérison à charge de l'acheteur, telles qu'elles sont prévues par l'article 1649quinquies, § 3/1, alinéa 2, 1°, en projet, de l'ancien Code civil (article 5 du projet de loi). L'amendement n° 16 a la même portée.

L'amendement n° 14 vise à inscrire à l'article 3 du projet de loi que la vente d'animaux malades ne peut en aucun cas être prévue, même si le consommateur en est informé.

EXAMEN DES AMENDEMENTS

Amendement n° 12

3. Selon la justification, l'amendement n° 12 vise à maintenir le délai de garantie de deux ans. Le point 1er/1° en projet au point a) prévoit toutefois un délai de garantie d'un an. L'ajout proposé ne correspond donc pas à l'intention des auteurs de l'amendement⁷. Pour conserver le délai de garantie de deux ans, il faut supprimer les dispositions énoncées aux 1° et 3° de l'article 4 du projet de loi, comme le propose d'ailleurs l'amendement n° 15.

Amendement n° 13

4. Dans la disposition figurant au a), il faut supprimer les mots "de l'alinéa 1er proposé" ("van het eerste lid"). À la fin du texte néerlandais de la même subdivision, il faut bien entendu écrire "weglaten".

⁶ Pour situer les compétences fédérale et régionale dans la matière concernée, qui comporte des aspects relevant à la fois de la protection des consommateurs et du bien-être animal, voir l'avis C.E. 72.872/1/VR précité du 22 mars 2023 (*Doc. parl.*, Chambre 2022-23, n° 55-3330/001, pp. 34-38).

⁷ Il convient d'insérer l'ajout concerné à l'article 1649quater, § 1er, alinéa 1er, de l'ancien Code civil, d'une manière correcte dans le texte néerlandais, ce qui n'est actuellement pas le cas.

De amendementen nrs. 12, 15 en 19 strekken ertoe de garantietermijn van twee jaar bij de aankoop van levende dieren te behouden, in tegenstelling tot het wetsontwerp dat de garantietermijn wenst te beperken tot één jaar.

De amendementen nrs. 13, 17, 18 en 20 strekken ertoe te waarborgen dat de consument in alle omstandigheden de dierenarts vrij kan kiezen en beogen daartoe artikel 5 van het wetsontwerp te wijzigen. In de verantwoording bij een aantal van die amendementen wordt vermeld dat eraan mede de bedoeling ten grondslag om zich te conformeren aan wat het gewestelijk waarborgcertificaat waarborgt aan de koper op het vlak van de raadpleging van een dierenarts naar keuze. Indien de federale wetgever zulks meent te moeten doen vanuit de optiek van de bescherming van de consument staat het hem uiteraard vrij om dat te doen en om in voorkomend geval de omstandigheden waarin de betrokkenen vrije keuze van een dierenarts zal kunnen plaats vinden of de dieren waarvoor die keuze zal gelden, nader te bepalen.⁶

Amendement nr. 13 strekt bijkomend tot het schrappen van de beperkingen voor de financiële tegemoetkoming voor de kosten voor de genezing ten laste van de koper zoals voorzien in het ontworpen artikel 1649quinquies, § 3/1, tweede lid, 1°, van het oud Burgerlijk Wetboek (artikel 5 van het wetsontwerp). Amendement nr. 16 heeft eenzelfde strekking.

Amendement nr. 14 strekt ertoe in artikel 3 van het wetsontwerp in te schrijven dat in geen geval kan worden voorzien in de verkoop van zieke dieren, zelfs als de consument daarvan op de hoogte wordt gebracht.

ONDERZOEK VAN DE AMENDEMENTEN

Amendement nr. 12

3. Amendement nr. 12 strekt er luidens de verantwoording toe de garantietermijn van twee jaar te behouden. Het onder a) ontworpen 1/1° voorziet evenwel in een garantietermijn van één jaar. De voorgestelde invoeging komt dus niet overeen met de bedoeling van de indieners van het amendement.⁷ Om de garantietermijn van twee jaar te behouden, dient te worden voorzien in de schrapping van de bepalingen onder 1° en 3° van artikel 4 van het wetsontwerp, zoals trouwens voorgesteld in amendement nr. 15.

Amendement nr. 13

4. In de bepaling onder a), moeten de woorden "van het eerste lid" ("de l'alinéa 1er proposé") worden geschrapt. Aan het einde van de Nederlandse tekst van hetzelfde onderdeel dient uiteraard "weglaten" te worden geschreven.

⁶ Voor een situering van de federale en de gewestelijke bevoegdheid in de betrokken materie waaraan zowel aspecten van consumentenbescherming als dierenwelzijn zijn verbonden, zie het reeds vermelde adv.RvS 72.872/1/VR van 22 maart 2023 (*Parl. St.* Kamer 2022-23, nr. 55-3330/001, 34-38).

⁷ De betrokken invoeging in artikel 1649quater, § 1, eerste lid, van het oud Burgerlijk Wetboek, dient in de Nederlandse tekst op een correcte manier te gebeuren, wat nu niet het geval is.

5. La disposition énoncée au b), 1), vise à supprimer la restriction prévue à l'article 1649*quinquies*, § 3/1, alinéa 2, 1°, en projet, de l'ancien Code civil. Par conséquent, il faudra aussi omettre les alinéas 3, 4 et 10 du paragraphe 3/1 en projet, dès lors que ces alinéas règlent les modalités de la restriction précitée.

Ensuite, il faut formuler les phrases liminaires des points 3) et 4) du point b) de l'amendement comme suit:

“3) remplacer l'alinéa 5 en projet, qui devient l'alinéa 3, par ce qui suit:

[...]

4) remplacer l'alinéa 6 en projet, qui devient l'alinéa 4, par ce qui suit:

[...]⁸.

Enfin, consécutivement au remplacement de l'alinéa 6, il faudra également omettre l'alinéa 7.

Amendement n° 14

6. L'amendement n° 14 ajoute une phrase à l'article 1649*ter*, § 3, 4°, de l'ancien Code civil et non seulement quelques mots. Il est préférable de l'exprimer ainsi dans l'amendement. La phrase en question devra d'ailleurs commencer par une majuscule dans le texte néerlandais.

Amendement n° 15

7. Cet amendement n'appelle pas d'observations.

Amendement n° 16

8. L'amendement n° 16 visant aussi à supprimer la limitation de l'intervention financière, prévue à l'article 1649*quinquies*, § 3/1, alinéa 2, 1°, en projet, de l'ancien Code civil, il faudra également omettre les alinéas 3, 4 et 10 du paragraphe 3/1 en projet, dès lors que ces alinéas règlent les modalités de la limitation précitée (voir aussi l'observation formulée au point 5).

Amendement n° 17

9. Cet amendement n'appelle pas d'observations.

⁸ Pour autant que cela soit utile, on peut noter que les “alinéas” ne sont pas numérotés, comme semble pourtant le supposer la phrase liminaire du point b), 4), de l'amendement n°13.

5. De bepaling onder b), 1), strekt ertoe de beperking voorzien in het ontworpen artikel 1649*quinquies*, § 3/1, tweede lid, 1°, van het oud Burgerlijk Wetboek, te schrappen. Bijgevolg zullen ook het derde, het vierde en het tiende lid van de ontworpen paragraaf 3/1, moeten worden weggelaten aangezien in die leden de voornoemde beperking nader wordt geregeld.

Vervolgens dienen de inleidende zinnen van de punten 3) en 4) onder b) van het amendement te worden geredigeerd als volgt:

“3) het ontworpen vijfde lid, dat het derde lid wordt, vervangen als volgt:

[...]

4) het ontworpen zesde lid, dat het vierde lid wordt, vervangen als volgt:

[...]⁸.

Ten slotte zal, in gevolge de vervanging van het zesde lid, ook moeten worden voorzien in de weglating van het zevende lid.

Amendement nr. 14

6. Met amendement nr. 14 wordt een zin toegevoegd aan artikel 1649*ter*, § 3, 4°, van het oud Burgerlijk Wetboek en niet uitsluitend een aantal woorden. Dit wordt het best op die wijze tot uitdrukking gebracht in het amendement. De betrokken zin dient in de Nederlandse tekst dan trouwens aan te vangen met een hoofdletter.

Amendement nr. 15

7. Dit amendement noopt niet tot het maken van opmerkingen.

Amendement nr. 16

8. Aangezien ook amendement nr. 16 ertoe strekt de begrenzing van de financiële tegemoetkoming zoals vermeld in het ontworpen artikel 1649*quinquies*, § 3/1, tweede lid, 1°, van het oud Burgerlijk Wetboek, te schrappen, dienen ook het derde, het vierde en het tiende lid van de ontworpen paragraaf 3/1 te worden weggelaten aangezien in die leden de voornoemde beperking nader wordt geregeld (zie ook de opmerking onder randnummer 5).

Amendement nr. 17

9. Dit amendement noopt niet tot het maken van opmerkingen.

⁸ Voor zoveel als nuttig kan er op worden gewezen dat “leden” niet van een nummering worden voorzien, zoals er in de inleidende zin onder b), 4), van amendement nr. 13 nochtans lijkt te worden van uitgegaan.

Amendement n° 18

10. Dans la disposition énoncée au a), les mots à omettre doivent bien entendu concorder dans le texte néerlandais et dans le texte français. Ce n'est pas le cas actuellement. Il faut dès lors écrire dans le texte néerlandais "... de woorden 'dan wel een dierenarts naar keuze te consulteren wanneer voor de gezondheid van het dier een onmiddellijke tussenkomst van een dierenarts duidelijk noodzakelijk was' weglaten".

11. Dans la phrase liminaire de la disposition énoncée au b), il convient d'omettre la mention "3°" ("in de bepaling onder 3°" dans le texte néerlandais).

12. Les mots "sans délai" figurant dans le texte français de l'article 1649*quinquies*, § 3/1, alinéa 5, proposé, de l'ancien Code civil ne sont pas reproduits dans le texte néerlandais. Cette discordance doit être éliminée.

Amendement n° 19

13. À l'instar de l'amendement n° 15, il convient également d'omettre la disposition énoncée au 3° de l'article 4 du projet de loi.

Amendement n° 20

14. À l'article 1649*quinquies*, § 3/1, alinéa 7, proposé au point c), de l'ancien Code civil, la référence aux "alinéas 4 et 6" doit être remplacée par une référence aux "alinéas 5 et 6", dès lors que le droit au libre choix du vétérinaire est réglé par l'alinéa 5 et non par l'alinéa 4 de cette disposition.

*

Le greffier,

Greet VERBERCKMOES

Le président,

Marnix VAN DAMME

Amendement nr. 18

10. In de bepaling onder a), moeten de weg te laten woorden uiteraard overeenstemmen in de Nederlandse en de Franse tekst. Nu is dat niet het geval. In de Nederlandse tekst moet derhalve worden geschreven "... de woorden 'dan wel een dierenarts naar keuze te consulteren wanneer voor de gezondheid van het dier een onmiddellijke tussenkomst van een dierenarts duidelijk noodzakelijk was' weglaten".

11. In de inleidende zin van de bepaling onder b), moeten de woorden "in de bepaling onder 3°" ("3°" in de Franse tekst), worden weggelaten.

12. De woorden "sans délai", die voorkomen in de Franse tekst van het voorgestelde artikel 1649*quinquies*, § 3/1, vijfde lid, van het oud Burgerlijk Wetboek, worden niet weergegeven in de Nederlandse tekst. Deze discordantie moet worden weggewerkt.

Amendement nr. 19

13. Net als bij amendement nr.15 dient tevens te worden voorzien in de weglating van de bepaling onder 3° van artikel 4 van het wetsontwerp.

Amendement nr. 20

14. In het onder c) voorgestelde artikel 1649*quinquies*, § 3/1, zevende lid, van het oud Burgerlijk Wetboek, dient de verwijzing naar "het vierde en het zesde lid" te worden vervangen door een verwijzing naar "het vijfde en het zesde lid" aangezien het recht van vrije keuze van de dierenarts wordt geregeld in het vijfde lid en niet in het vierde lid van die bepaling.

*

De griffier,

Greet VERBERCKMOES

De voorzitter,

Marnix VAN DAMME